

Čebelarjeva opravila v oktobru

Tomislav Strgulc (tomo.strgulc@gmail.com)

Stanje v panju

Do sredine oktobra bodo odmrle še vse kratkožive čebele, ki jih je matica zaleгла v začetku avgusta. V panju bodo ostale samo dolgožive čebele, ki bodo preživele zimo in poskrbele za vzrejo prve generacije čebel v naslednjem letu. V panju bo med 8000 in 12.000 dolgoživih čebel. V primerjavi s številom čebel na višku razvoja, ko jih je bilo v desetsatnem panju AŽ okoli 50.000, je to le petina. Nemalokdo se prestraši, da je s čebeljo družino nekaj narobe. Pa ni! Pomembno je, da so te čebele zdrave in jih niso poškodovale varoje. Dolgoživa čebela je po videzu enaka kratkoživi poletni, pomembna razlika pa je v njeni fiziologiji, saj ima zimska čebela več maščobnega tkiva in bolj razvite žleze, ki izločajo matični mleček in omogočajo ustrezno prehranjevanje matice in zalege v začetku naslednjega leta, ko se začne nov ciklus razvoja čebelje družine. V zadnjih letih opazujemo, da je v oktobru še vedno kar nekaj zalege, iz katere se bodo izlegle čebele, ki pa bodo pomrle prej kot čebele, zaležene v drugi polovici avgusta in septembra. Razlog za to je slabša preskrbljenost žerk teh čebel, saj v naravi ni več ustrezne pelodne paše, dan je krajši in tudi čebel negovalci je v panju manj kot avgusta in septembra. Zalega v drugi polovici oktobra in novembru je, vsaj v osrednjem delu Slovenije, prej nadloga kot korist. Če želimo imeti oktobra v panjih dobre in vitalne dolgožive čebele, je pomembno tudi to, da smo v avgustu in septembru ustrezno poskrbeli za razvoj čebelje družine in pravočasno uničili varoje, da niso poškodovale dolgoživih čebel. Zavedati se moramo, da so čebele vedno bolj obremenjene z boleznimi, ki smo jih poznali do zdaj, dodati pa moramo še virusna obolenja, o katerih čebelarji ne vemo dovolj, ter varoje, fitofarmacevtska sredstva in podnebne spremembe. Čebele »hodijo po robu« in že porast enega od navedenih vzrokov lahko pomeni propad čebelje družine.

Konec oktobra se običajno dokaj ohladi in čebele se bodo strnile in oblikovale zimsko gručo. Takrat potrebujejo samo mir in čim več sončnih izletnih dni.

Delo čebelarja

V oktobru le redko posegam v čebeljo družino, saj sem popoln pregled opravil v drugi polovici septembra, ko sem prestavljal čebelja gnezda v medišče. Iz zapiskov lahko razberem, v kateri čebelji družini je treba opraviti pregled. Običajno pregledam čebelje družine, kjer sem avgusta zamenjal matico, tudi če je bila sprejeta. Včasih se zgodi, da čebele po večjem posegu v panj, kar

Hlapilnik iz filca

prestavljanje v medišče je, matico uničijo. Čebele to naredijo takrat, ko je v panju prisotnih še veliko čebel, ki niso hčere dodane matice in so bile zaradi nečesa vznemirjene. Če ugotovim brezmatičnost, vedno dodam rezervno družino. Nadzorujem tudi čebele v panjih, kjer sem zaznal manj hrane, kot bi je moralo biti. Dodajanje sladkorne raztopine v tem času je še možno, a raje odvezam sat medu družini, kjer je hrane v izobilju, ali iz rezerve. Če te možnosti ni, moram družino dokrmiti z gosto sladkorno raztopino, ki jo dodam pozno zvečer. Pred tem zožim žrela teh panjev na dve do tri čebele. Nevarnost ropa je namreč še vedno prisotna. Ko omenjam rop, bi rad omenil tiho ropanje čebel. Včasih ugotovimo, da so nam čebele umrle od lakote, čeprav smo jih ustrezno nakrmili. Vzrok je lahko tihi rop, ki ga ne opazimo, saj roparice ne vzletavajo v panj tako silovito, temveč panj izropajo postopoma in pri tem ne uničijo čebel oropanega panja. Če pravočasno zaznamo tako čebeljo družino, kar je težko, ji je treba dodati medeno satje in žrelo panja zožiti na širino dveh čebel. Dogajanje na žrelu panja opazujemo vse do zazimitev in bodimo nanj pozorni tudi ob začetku naslednjega leta. Verjetno je v ropanem panju matica, ki jo bo treba čim prej zamenjati, saj njene čebele nimajo

Foto: Tomislav Strgulc

dovolj razvitega obrambnega nagona oziroma so šibke. Pred leti sem sledil priporočilom in ob zadnjem pregledu čebel prestavljal čebelarje gnezdo v sredino. Ugotovil sem, da je to delo nepotrebno, in tega ne počnem več, saj s tem po nepotrebnem vznemirjam čebele. Bolj kot to je pomemben nadzor stika čebel s hrano ob začetku razvoja čebelje družine naslednje leto.

Nadzor nad številom varoj je še vedno nujen, ne glede na to, da sem v septembru opravil glavni del tega opravila. V vseh panjih imam še vedno lovilne podnice za varoje. Odpad pregledujem na deset dni. Pregled je še vedno potreben zaradi reinvazije varoj. Naseljenost s čebelami na območju, kjer imam čebelnjak, je velika in bojim se reinvazije varoj, saj se nam v društvu ne uspe dogovoriti za sočasno zatiranje varoj na celotnem območju, čeprav se za to trudimo že več let. Da bi se izognil neprijetnim presenečenjem, do sredine oktobra opravim zatiranje varoj v vseh panjih. Kaj uporabim za zatiranje, je odvisno od vremena in obsega zalege v panjih. Če je zalega na več kot na treh satih, opravim šok terapijo z mravljinčno kislino. Na panj porabim 25 ml 85-odstotnega sredstva z mravljinčno kislino. Kislino ohladim in jo v jutranjih urah nalijem na krpe iz filca ter obesim na vratca medišč. Mravljinčno kislino uporabim zato, da matica hitreje preneha zalegati, kar mi bo omogočilo zimsko zatiranje varoj prej, kot če bi sublimiral sredstva z oksalno kislino. Menim, da je odlašanje z zimskim zatiranjem škodljivo, saj varojam omogočimo nepotrebno izčrpavanje čebel. Če je zalege malo, sublimiram ApiBioksal. Pri obeh posegih uporabljam vsa potrebna osebna zaščitna sredstva. Pet dni po opravljenem zatiranju varoj pregledam odpad

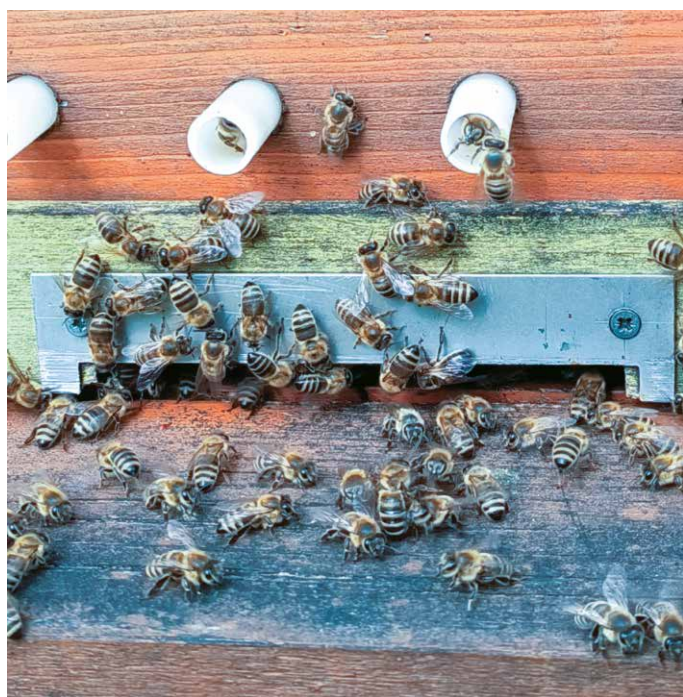
in v panjih, kjer je odpadlo več kot 40 varoj, zatiranje ponovim. Tokrat uporabim sublimacijo oksalne kisline.

Konec oktobra je običajno že dovolj hladno, da lahko odprem žrela panjev v celoti. S tem omogočim boljše zračenje in hlajenje panja, kar prisili matico, da preneha zalegati. Nakladni panji so prosto stoječi. Vedno več čebelarjev jih postavlja pod nadstrešja, da niso tako pod udarom dežja in snega. Jaz jih imam nezavarovane na kovinskih stojalih, na katerih so leseni morali. Panji so od tal dvignjeni 40 cm. Vse podnice so globoke z vgrajeno mrežo po vsem dnu. Tudi pozimi mreže ne prekrivam in ostane odkrita do pomladi, ko matica začne zalegati. Paznega materiala na notranji pokrov oktobra še ne namestim. Na vseh žrelih imam nameščene kovinske ploščice, ki omejujejo višino žrela na 7 mm. S tem preprečim vstop mišim, ki se radi naselijo v panje, kar je lahko usodno za čebeljo družino. Zatiranje varoj opravim sočasno z zatiranjem v panjih AŽ. Tudi uporaba sredstev in ponovitev zatiranja sta enaki.

Skrb za zdravje čebel

Čistoča v čebelnjaku in njegovi okolici je pomembna že zato, ker tu pridelujemo med, ki se uporablja v prehrani ljudi. Pomembna pa je tudi zaradi preprečevanja širjenja kužnih bolezni. Čeprav sam ne morem reči, da sem lahko za vzgled, vseeno poskrbim, da po uporabi očistim čebelarsko orodje in ustrezno razkužim panje, satnike, smukalnike cvetnega prahu in pitalnike.

Predvsem konec avgusta in septembra iz uporabe izločim vse sate, ki niso primerni za nadaljnjo uporabo. Voščeni del takoj pretopim v sončnem ali, ob večji količini, parnem topilniku. Satnike razvrstim, poškodovane namenim za kurjavo, dobre pa razkužim s prekuhavanjem v dvoodstotni raztopini natrijevega luga. Satnike nato dobro sperem v vodi in posušim. Predalčke osmukalnikov cvetnega prahu prav tako operem v vodi, ki ji dodam detergent za pomivanje posode, jih dobro sperem in osušim. Na panjih AŽ uporabljam zunanje osmukalnike in notranje za nakladne panje. Čiščenje pitalnikov, ki so vgrajeni v okenca plodišč, je težavno in to opravim sproti med letom, ko pregledujem čebele. Vratca s pitalnikom odstranim, jih operem s tekočo vročo vodo, osušim in vrnem v panj. Na ta način so vsi pitalniki enkrat na leto temeljito očiščeni. Pitalnike nakladnih panjev, ki so plastični, pa operem v lužini, da odstranim tudi nanosen vosek, in jih nato dobro sperem z vodo. Vsako leto oktobra, ko se v glavnem konča delo v čebelnjaku, tla čebelnjaka očistim z raztopino natrijevega luga. Po uporabi luga je treba tla dobro sprati z vodo, da ne drsijo. Morda še nasvet: Ustrezno količino lužnega kamna vedno dodajte v hladno vodo in ne v vrelo, ker vzkipi. Uporaba ustreznih zaščitnih rokavic in očal je pri tem opravilu nujna.

Kovinska ploščica za žrelo panja